

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudcem Mgr. Ladislavem Vaško ve věci

žalobkyně: A. Č., narozená X,
bytem X,
zastoupená JUDr. Tomášem Plíhalem, advokátem,
sídlem Sedláčkova 212/11, 301 00 Plzeň,

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení,
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5,

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 12. 7. 2023, č. j. X,

takto:

- I. Žaloba se **zamítá**.
II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobkyně se žalobou domáhala zrušení rozhodnutí žalované ze dne 12. 7. 2023, č. j. X, kterým byly zamítnuty její námitky a bylo potvrzeno rozhodnutí žalované ze dne 7. 2. 2023, č. j. X. Uvedeným rozhodnutím ze dne 7. 2. 2023 žalovaná rozhodla o povinnosti žalobkyně vrátit přeplatek na starobním důchodu před dosažením důchodového věku za dobu od 9. 12. 2020 do 21. 4. 2021 v částce 64 635 Kč.

Žaloba

2. V žalobě žalobkyně namítala, že jí výplata starobního důchodu za období 9. 12. 2020 do 21. 4. 2021 náležela, tj. byly splněny podmínky pro jeho výplatu, resp. nebyly splněny

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

podmínky pro to, aby mohla žalovaná následně rozhodnout o uložení povinnosti žalobkyni za toto období vyplacený starobní důchod ve výši 64 635 Kč vrátit. Nesprávný je rovněž závěr vyslovený v napadeném rozhodnutí, že žalobkyně vykonávala hlavní výdělečnou činnost v rozsahu, který založil v měsících prosinec 2020, leden, únor, březen a duben 2021 její účast na důchodovém pojištění. Takový závěr a výklad, které žalovaná zaujala, nemohou obstát, neboť žalobkyně v uvedených měsících vykonávala toliko vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, která však nezaložila její účast na důchodovém pojištění. Samostatná výdělečná činnost žalobkyně totiž měla počínaje měsícem prosincem 2020 povahu vedlejší samostatné výdělečné činnosti dle § 9 odst. 6 písm. b) a § 9 odst. 7 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“).

3. Zdůraznila, že rozdíl mezi příjmy a výdaji z daňové evidence byl za rok 2020 -106 142 Kč, který tak nepřesáhnul rozhodnou částku 83 603 Kč, a za rok 2021 -194 797 Kč, který tak nepřesáhnul rozhodnou částku 85 058 Kč. V období od 9. 12. 2020 do 21. 4. 2021 tak žalobkyni z titulu výkonu výdělečné činnosti nevznikla účast na důchodovém pojištění, a nevznikl tak u žalobkyně přeplatek za období od 9. 12. 2020 do 21. 4. 2021.
4. Podotkla, že jí byl ode dne 9. 12. 2020 přiznán starobní důchod, a tedy ve smyslu § 9 odst. 6 písm. b) a odst. 7 zákona o důchodovém pojištění začala být považována počínaje měsícem prosincem 2020 pro účely tohoto zákona její samostatná výdělečná činnost za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost. Žalobkyni přitom nebyla uložena zákonná povinnost doložit tuto skutečnost, tj. skutečnost, že se začala počínaje měsícem prosincem 2020 její samostatná výdělečná činnost považovat za vedlejší ve smyslu § 9 odst. 6 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, neboť povinnost doložení je stanovena pouze pro případy uvedené v § 9 odst. 6 písmena a) a c) až e), jak vyplývá z § 9 odst. 8 zákona o důchodovém pojištění. Neexistence povinnosti žalobkyně, aby dokládala, že začala být považována počínaje měsícem prosincem 2020 pro účely tohoto zákona její samostatná výdělečná činnost za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, je uvedena také v Pokynech k vyplnění přehledu o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2020, kde je u řádku č. 15 *Nárok na výplatu invalidního důchodu nebo přiznání starobního důchodu* uvedeno, že „*skutečnost se dokládá pouze v případě, že důchod je přiznán/vyplácen jiným orgánem sociálního pojištění než ČSSZ.*“ Žalobkyně dále uvádí, že z jí podaného Přehledu o příjmech výdajích za rok 2020 ze dne 9. 3. 2021, kde žalobkyně uvedla na řádku č. 20 částku – 106 142 Kč (tj. ztrátu), a stejně tak z Přehledu o příjmech výdajích za rok 2021 ze dne 14. 4. 2022, kde žalobkyně uvedla na řádku č. 20 částku -194 797 Kč (tj. ztrátu), ale omylem na řádku č. 13 neoznačila, že měsíce prosinec 2020 a leden až prosinec 2021 byly měsíce, kdy se stala její samostatná výdělečná činnost pro účely důchodového pojištění činností vedlejší.

Vyjádření žalované k žalobě

5. Žalovaná uvedla, že vzhledem k tomu, že podle § 37 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění výplata starobního důchodu, na který vznikl nárok dle § 31 citovaného zákona, nenáleží do dosažení důchodového věku, pokud je vykonávána výdělečná činnost, musela na základě skutečnosti, že důchodového věku žalobkyně dosáhla až dne 22. 4. 2021, vyčíslit přeplatek na předčasném starobním důchodu žalobkyně, neboť ta v období od 9. 12. 2020 do 21. 4. 2021 zjevně pobírala starobní důchod před dosažením důchodového věku a zároveň vykonávala výdělečnou činnost v rozsahu, který jí založil účast na důchodovém pojištění. Vznikl tak přeplatek na starobním důchodu před dosažením důchodového věku za uvedené období ve výši 64 635 Kč.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

6. Poukázala na to, že § 37 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění je nutno vykládat ve spojení s § 27 téhož zákona, který vymezuje pojem výdělečná činnost. Výdělečnou činností se rozumí činnost osob uvedených v § 5 odst. 1 a v § 5 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění, vykonávané v rozsahu, který zakládá účast na pojištění. Podle § 9 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 6 a odst. 7, odst. 9 zákona o důchodovém pojištění jsou osoby uvedené v § 5 odst. 1 písm. e) účastny důchodového pojištění, pokud vykonávají samostatnou výdělečnou činnosti na území ČR a splňují dále stanovené podmínky. Konstatovala, že žalobkyně podala Přehled o příjmech a výdajích za rok 2020 dne 9. 3. 2021 a dne 14. 4. 2022 podala přehled za rok 2021. V těchto přehledech žalobkyně uvedla, že svou výdělečnou činnost vykonávala jako hlavní ve všech 12 měsících a zálohy na pojistné hradila též jako při výkonu hlavní činnosti. Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti (dále jen „zákon o pojistném na sociální zabezpečení“), v § 15 odst. 1 upravuje, že osoba samostatně výdělečně činná (dále jen „OSVČ“) je povinna za kalendářní rok, ve kterém vykonávala samostatnou výdělečnou činnost, podat Přehled o příjmech a výdajích za tento rok. V Přehledu se kromě údajů o daňovém základu uvádějí údaje o vyměřovacím základu pro pojistné a vykonávala-li OSVČ vedlejší samostatnou činnost, též údaje o skutečnostech dané vedlejší činnosti, pokud chce být OSVČ považována za OSVČ s vedlejší samostatnou výdělečnou činností. OSVČ má povinnost oznámit existenci některého z důvodů pro posouzení činnosti jako vedlejší, a to nejpozději v přehledu za kalendářní rok, ve kterém chce být považována za OSVČ vykonávající vedlejší samostatnou výdělečnou činnost. V takovém případě musí v přehledu vždy označit měsíce, ve kterých některý z důvodů pro výkon vedlejší činnosti trval. Oznámení důvodů pro posouzení činnosti jako vedlejší je dobrovolný úkon. OSSZ nemůže sama od sebe bez jednoznačně projevené vůle OSVČ posoudit činnost jako vedlejší.
7. Poukázala na to, že dne 1. 3. 2023 byly doručeny OSSZ v společně s podanou námitkou opravné Přehledy o příjmech a výdajích OSVČ za roky 2020 a 2021, na kterých byla provedena změna charakteru činnosti z hlavní na vedlejší. Tyto opravné přehledy žalobkyně však nemohly být brány v potaz, neboť opravným přehledem není možné měnit charakter činnosti ani opravovat počet měsíců vedlejší činnosti.
8. Zdůraznila, že § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. upravuje odpovědnost příjemců dávek důchodového pojištění. Vznik povinnosti k úhradě přeplatku je zde spojen s hmotněprávní úpravou, jejímž záměrem bezesporu bylo zabránit souběhu výplaty důchodu, a to bez ohledu na subjektivní stránku věci, tedy bez ohledu na zavinění. Odpovědnost je proto v těchto případech konstruována jako odpovědnost objektivní. Ve smyslu konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu tato odpovědnost nastává okamžikem, kdy se naplní hypotéza právní normy vyjádřené v § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., tedy dojde k výplatě dávky, ač pro ní nebyly splněny podmínky. Pro nastoupení sekundárního odpovědnostního právního vztahu postačí pouhé vyplacení neoprávněné dávky, a to v důsledku toho, že nebyly splněny podmínky § 37 zákona o důchodovém pojištění. Vzhledem k tomu, že § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. nezná ani žádné liberační důvody, které by mohly být příčinou zproštění této odpovědnosti, je zřejmé, že žalovaná postupovala zcela v souladu se zákonem, jestliže žalobkyni uložila povinnost vrátit přeplatek na starobním důchodu za období od 9. 12. 2020 do 21. 4. 2021 ve výši 64 635 Kč.
9. Žalovaná poukázala na specifický charakter předčasného starobního důchodu, který je zakotvený v § 31 zákona o důchodovém pojištění. Jde o starobním důchodem přiznávaný před dosažením důchodového věku, pojištěnci tak z důchodového systému náleží plnění o několik let dříve, než by si mohl nárokovat dle § 29 a násl. zákona o důchodovém pojištění.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

Vzhledem k této skutečnosti zákonodárce pro nárok na výplatu předčasného starobního důchodu stanovil i přísnější podmínky, přičemž jednou z těchto podmínek je to, že poživatel důchodu do dosažení důchodového věku nevykonává výdělečnou činnost zakládající účast na pojištění (bez ohledu na výši příjmu plynoucího z této činnosti). Žádost o přiznání předčasného starobního důchodu má pak zcela dispozitivní charakter a je pouze na pojištěnci, zda a od kdy o tento důchod požádá s přihlédnutím ke všem relevantním skutečnostem.

Posouzení věci soudem

10. Napadené rozhodnutí žalované soud přezkoumával podle části třetí dílu prvního hlavy druhé zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), která vychází z dispoziční zásady vyjádřené v § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 věty druhé a třetí a § 75 odst. 2 věty první tohoto zákona. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost napadeného rozhodnutí, a to pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení rozhodnutí dle § 72 odst. 1 věty první s. ř. s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že správní rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních námitek musí soud přihlídnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle § 76 odst. 2 s. ř. s. Takové nedostatky však v projednávané věci nebyly zjištěny.
11. Žaloba není důvodná.
12. Z obsahu správního spisu soud zjistil, že žalobkyně dne 9. 12. 2020 uplatnila prostřednictvím OSSZ žádost o starobní důchod před dosažením důchodového věku. Rozhodnutím žalované ze dne 1. 2. 2021 byl žalobkyni od 9. 12. 2020 přiznán starobní důchod dle § 31 zákona o důchodovém pojištění ve výši 14 050 Kč měsíčně. Dále soud zjistil, že žalobkyně vykonávala v letech 2020 a 2021 samostatnou výdělečnou činnost. Za rok 2020 získala dobu v počtu 366 dnů, vyloučenou dobu v počtu 184 dny a vyměřovací základ ve výši 104 508 Kč. Přehled o příjmech a výdajích žalobkyně podala dne 9. 3. 2021 a doplatek pojistného na důchodovém pojištění ve výši 1 075 Kč žalobkyně uhradila dne 23. 3. 2021. Za rok 2021 získala žalobkyně dobu v počtu 365 dnů a vyměřovací základ ve výši 106 332 Kč. Přehled o příjmech a výdajích žalobkyně podala dne 14. 4. 2022 a doplatek pojistného na důchodové pojištění ve výši 482 Kč uhradila dne 9. 5. 2022. Žalobkyně tedy vykonávala samostatnou výdělečnou činnost zakládající účast na důchodovém pojištění po celý rok 2020 i po celý kalendářní rok 2021, a to dle přehledu o příjmech a výdajích za rok 2020 ze dne 5. 3. 2021 a za rok 2021 ze dne 20. 3. 2022, ve kterých sama žalobkyně deklarovala, že samostatnou výdělečnou činnost vykonávala jako hlavní, a to ve všech kalendářních měsících. Žalobkyně dovršila řádný důchodový věk v 62 letech a 8 měsících při výchově jednoho dítěte dnem 22. 4. 2021. Při provedené kontrole OSSZ zjistila, že u žalobkyně došlo k souběhu výdělečné činnosti zakládající účast na důchodovém pojištění a pobírání starobního důchodu před dosažením důchodového věku dle § 31 zákona o důchodovém pojištění od 9. 12. 2020 a tuto skutečnost oznámila žalované jako plátcí důchodu. Ve správním spisu je založený rovněž opravný přehled o příjmech a výdajích za rok 2020 ze dne 28. 2. 2023, z něhož plyne, že žalobkyně v prosinci vykonávala vedlejší samostatnou činnost, ve zbylých měsících hlavní samostatnou činnost; dále též z opravného přehledu o příjmech a výdajích za rok 2021 ze dne 28. 2. 2023 plyne, že žalobkyně po celý rok vykonávala vedlejší samostatnou činnost.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

13. Soud se předně zabýval stěžejními námitkami žalobkyně, kterými zpochybňovala, že by vykonávala hlavní samostatnou výdělečnou činnost, a že tedy byla účastna důchodového pojištění z titulu této činnosti.
14. K tomu je nejprve nutné poukázat na § 15 odst. 1 zákona o pojistném na sociálním zabezpečení. Podle tohoto ustanovení osoba, která aspoň po část kalendářního roku vykonávala samostatnou výdělečnou činnost, s výjimkou osoby, jejíž daň z příjmů za dané zdaňovací období je rovna paušální dani, je povinna podat příslušné okresní správě sociálního zabezpečení nejpozději do jednoho měsíce ode dne uplynutí lhůty pro podání daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob za tento kalendářní rok, na předepsaném tiskopise přehled o příjmech a výdajích za tento kalendářní rok. Na přehled podaný osobou, která byla aspoň po část kalendářního roku poplatníkem v paušálním režimu a jejíž daň z příjmů za dané zdaňovací období není rovna paušální dani, před uplynutím lhůty pro podání daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob za tento kalendářní rok se hledí, jako by byl podán v poslední den této lhůty. V přehledu se kromě údajů o daňovém základu, popřípadě není-li osoba samostatně výdělečně činná povinna podávat daňové přiznání, údajů o příjmech ze samostatné výdělečné činnosti a výdajích vynaložených na jejich dosažení, zajištění a udržení uvádějí údaje o vyměřovacím základu pro pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, nejnižším měsíčním vyměřovacím základu pro zálohy na pojistné, úhrnu záloh na pojistné, pojistném na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a úhrnu vyměřovacích základů zaměstnance, pokud spolu s vyměřovacím základem ze samostatné výdělečné činnosti přesahuje částku maximálního vyměřovacího základu (§ 15a), **a vykonávala-li osoba samostatně výdělečně činná vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, též údaje o skutečnostech uvedených v § 9 odst. 6 písm. a) až e) zákona o důchodovém pojištění, pokud chce být považována za osobu samostatně výdělečně činnou s vedlejší samostatnou výdělečnou činností;** pokud osoba samostatně výdělečně činná vykonávala samostatnou výdělečnou činnost formou spolupráce, je povinna uvést v tomto přehledu též jméno a příjmení, trvalý pobyt a rodné číslo osoby samostatně výdělečně činné, s níž spolupracuje. **Uvedla-li osoba samostatně výdělečně činná v přehledu údaje o vedlejší samostatné výdělečné činnosti, je povinna tyto údaje též doložit, a to nejpozději do konce kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž tento přehled podala; ustanovení § 13a odst. 8 věty třetí platí zde obdobně.** Pokud osobě samostatně výdělečně činné zpracovává daňové přiznání daňový poradce, je povinna tuto skutečnost uvést v přehledu (důraz doplněn soudem).
15. Z uvedeného ustanovení je zřejmé, že zákon o pojistném na sociálním zabezpečení dává zodpovědnost OSVČ za to, aby nejpozději v přehledu o příjmech a výdajích za příslušný kalendářní rok označila, zda samostatnou výdělečnou činnost vykonávala jako hlavní nebo vedlejší výdělečnou činnost.
16. Přehled o příjmech a výdajích osoby samostatně výdělečně činné se totiž podává za účelem stanovení pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti za příslušný kalendářní rok, stanovení přeplatku či nedoplatku na pojistném po započtení úhrnu záloh na něm zaplacených a stanovení výše zálohy na pojistné na důchodové zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na nemocenské pojištění za následující kalendářní rok. Tento účel přehledu osoby samostatně výdělečně činné vyplývá z § 14a odst. 3 a 14b odst. 1 věty druhé zákona o pojistném na sociálním zabezpečení, podle nichž jsou pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a doplatek na pojistném splatné nejpozději do osmi dnů po dni, ve kterém byl, popřípadě měl být podán přehled o příjmech a výdajích podle § 15 odst. 1 za kalendářní

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

rok, za který se pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti platí. Následující den po podání přehledu osoby samostatně výdělečně činné nebo po uplynutí lhůty pro jeho podání pak vzniká i povinnost platit zálohu na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na nemocenské pojištění, jak vyplývá z § 14 odst. 3 zákona o pojistném na sociálním zabezpečení. Uvedení údajů o vedlejší samostatné výdělečné činnosti v přehledu podaném podle § 15 odst. 1 zákona o pojistném na sociálním zabezpečení pak slouží toliko ke zjištění, zda osoba samostatně výdělečně činná je účastna důchodového pojištění. Tento přehled tedy není určen k uplatnění nároku na vynětí osoby samostatně výdělečně činné z účasti na důchodovém pojištění, a proto ho nelze podat poprvé s uvedením údajů o hlavní samostatné výdělečné činnosti a podruhé s uvedením údajů o samostatné výdělečné činnosti vedlejší (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2009, č. j. 4 Ads 114/2009-48, publ. pod č. 2665/2012 Sb. NSS).

17. Po podání přehledu o příjmech a výdajích je možné opravit toliko údaje o samostatné výdělečné činnosti formou dalšího přehledu o příjmech a výdajích osoby samostatně výdělečně činné. Institut opravného přehledu však nelze použít k dodatečnému uplatnění důvodu pro oznámení výkonu samostatné výdělečné činnosti vedlejší. Tyto důvody lze uplatnit nejpozději při podání přehledu o příjmech a výdajích, nikoliv dodatečně. Z uvedeného jasně plyne, že opravnými přehledy o příjmech a výdajích za roky 2020 a 2021 ze dne 28. 2. 2023 nemohla žalobkyně měnit údaje o charakteru výkonu samostatné výdělečné činnosti z hlavní na vedlejší. Pro posouzení projednávané věci jsou tedy uvedené opravné přehledy zcela nerozhodné.
18. Devátým dnem po podání tohoto přehledu totiž nastává splatnost pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a doplatku na pojistném za příslušný kalendářní rok a již následující den po podání přehledu vzniká povinnost platit zálohu na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na nemocenské pojištění na následující kalendářní rok, jak již bylo zmíněno. Tyto krátké lhůty stanovené pro splnění platební povinnosti poplatníků pojistného a určení její výše pro následující období tedy vylučují provedení opravy údajů o vedlejší samostatné výdělečné činnosti formou dalšího přehledu podle § 15 odst. 1 zákona o pojistném na sociálním zabezpečení nebo jiného úkonu, byť taková možnost není v zákoně o pojistném na sociálním zabezpečení výslovně zakázána. Proto není možné dospět k jinému závěru než k tomu, že osoba samostatně výdělečně činná může údaje o své vedlejší samostatné výdělečné činnosti dodatečně měnit pouze v případě uvedeném v § 15 odst. 2 zákona o pojistném na sociálním zabezpečení. Toliko změna údajů o výši příjmů nebo výdajů z výkonu vedlejší samostatné výdělečné činnosti totiž představuje relevantní důvod pro podání nového přehledu podle § 15 odst. 1 zákona o pojistném na sociálním zabezpečení, neboť taková změna má vliv na výši pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti za příslušný kalendářní rok a na výši záloh na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na nemocenské pojištění na následující kalendářní rok. Tento závěr nepochybně vyplývá z § 9 odst. 8 věty třetí zákona o důchodovém pojištění a § 15 odst. 1 věty třetí zákona o pojistném na sociálním zabezpečení, která rozlišují uvedení údajů o vedlejší samostatné výdělečné činnosti od jejich doložení (srov. již citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 Ads 114/2009-49).
19. Zákon o důchodovém pojištění spojuje podmínky, za nichž lze samostatnou výdělečnou činnost považovat za vedlejší, vždy s kalendářním rokem. Teprve po uplynutí kalendářního roku, za který se účast na pojištění osoby samostatně výdělečně činné posuzuje, lze určit její

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

charakter. Tomu odpovídá i možnost osoby samostatně výdělečně činné, chce-li být posouzena jako osoba s vedlejší činností, doložit údaje o ní společně s přehledem o příjmech a výdajích podle § 15 odst. 1 zákona o pojistném na sociální zabezpečení s tím, že pokud takové údaje nedoloží, bude nadále považována za osobu s hlavní činností, která je účastna pojištění podle § 10 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění bez dalších podmínek. Z výše uvedeného plyne, že povinnost osob samostatně výdělečně činných s hlavní činností platit zálohy na pojistné je relativně samostatnou povinností nezávislou na jiných skutečnostech, protože zákon o pojistném na sociální zabezpečení předpokládá, že osoba s hlavní samostatnou výdělečnou činností je vždy účastna důchodového pojištění ve smyslu § 10 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, platí pojistné alespoň z minimálního vyměřovacího základu, a proto zálohy na pojistné platí bez ohledu na výši příjmů [srov. § 3 odst. 2, § 13, § 13a odst. 1 písm. c), § 15 odst. 1 zákona]. Tomuto předpokladu odpovídá povinnost osoby, která aspoň po část kalendářního roku vykonávala samostatnou výdělečnou činnost, podat příslušné okresní správě sociálního zabezpečení nejpozději do jednoho měsíce ode dne, ve kterém měla podle zvláštního zákona podat daňové přiznání za tento kalendářní rok, přehled o příjmech a výdajích za tento kalendářní rok. Pokud taková osoba chce být považována za osobu samostatně výdělečně činnou s vedlejší samostatnou výdělečnou činností, musí spolu s přehledem doložit údaje o skutečnostech uvedených v § 9 odst. 6 písm. a) až f) zákona o důchodovém pojištění, konkrétně podle § 9 odst. 1 písm. a) údaje o tom, že v tomto kalendářním roce vykonávala zaměstnání a výši dosaženého příjmu z tohoto zaměstnání (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2012, č. j. 4 Ads 38/2011-52, publ. pod č. 2661/2012 Sb. NSS).

20. Soud shrnuje, že chce-li být OSVČ pro účely důchodového pojištění považována za osobu vykonávající vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, musí splnit dvě zákonem stanovené podmínky. První podmínkou je uvést v přehledu dle § 15 odst. 1 zákona o pojistném na sociálním zabezpečení za příslušný kalendářní rok některý z kvalifikovaných důvodů uvedených v § 9 odst. 6 písmo a) až f) zákona o důchodovém pojištění, na jejichž existenci váže uvedený zákon posouzení samostatné výdělečné činnosti jako vedlejší. Druhou zákonem stanovenou podmínkou je, že pokud OSVČ uvedla v přehledu údaje o výkonu samostatné výdělečné činnosti jako vedlejší, je povinna tyto údaje též doložit, a to nejpozději spolu s tímto přehledem.
21. V případě žalobkyně nebyla u přehledů o příjmech a výdajích za roky 2020 a 2021 splněna hned první zákona podmínka pro to, aby její samostatná výdělečná činnost mohla být považována za vedlejší, neboť žalobkyně v obou přehledech jasně deklarovala, že za roky 2020 a 2021 vykonávala samostatnou činnost jen jako hlavní. Proto byla žalobkyně za tato období považována za osobu vykonávající hlavní samostatnou výdělečnou činnost, která je účastna pojištění podle § 10 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění bez dalších podmínek, a to bez ohledu na dosažený daňový základ. Žalobkyně totiž v řádných přehledech o příjmech a výdajích za roky 2020 a 2021 určila charakter její samostatné výdělečné činnosti jako hlavní, tedy v těchto přehledech deklarovala, že nechce, aby výkon její samostatné výdělečné činnosti byl hodnocen jako vedlejší. Žalovaná tedy postupovala v souladu se zákonem, pokud vyhodnotila, že žalobkyně vykonávala v letech 2020 a 2021 samostatnou výdělečnou činnost, která zakládala její účast na důchodovém pojištění. Je tak správný závěr vyslovený v napadeném rozhodnutí, že žalobkyně vykonávala hlavní výdělečnou činnost v rozsahu, který založil v měsících prosinec 2020, leden, únor, březen a duben 2021 její účast na důchodovém pojištění. Žalovaná postupovala též v souladu s § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., jestliže žalobkyni uložila povinnost vrátit přeplatek na starobním důchodu před dosažením důchodového věku za období od 9. 12. 2020 do 21. 4. 2021.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

22. Pokud jde o tvrzení žalobkyně, že omylem v přehledech o příjmech a výdajích za roky 2020 (prosinec) a 2021 uvedla, že vykonávala hlavní samostatnou výdělečnou činnost, je toto její tvrzení zcela nerozhodné. Podstatný je totiž fakt, že žalobkyně v řádných přehledech o příjmech a výdajích za uvedené roky uvedla, že po celé období vykonávala hlavní samostatnou výdělečnou činnost. Tento její „omyl“ tak měl za následek, že její samostatná výdělečná činnost musela být posuzovaná jako hlavní, která zakládala její účast na důchodovém pojištění. Ostatně žalobkyně v letech 2020 a 2021 řádně platila zálohy na pojistném na důchodové pojištění v souladu s řádně podanými přehledy o příjmech a výdajích za uvedené roky a současně uhradila i doplatky na pojistném na důchodové pojištění, což výrazně oslabuje věrohodnost jejího tvrzení, že šlo o omyl při uvedení charakteru výkonu výdělečné činnosti v řádných přehledech o příjmech a výdajích za roky 2020 (prosinec) a 2021.
23. Argumentace žalobkyně, že jí byl ode dne 9. 12. 2020 přiznán starobní důchod, a tedy ve smyslu § 9 odst. 6 písm. b) a odst. 7 zákona o důchodovém pojištění začala být považována počínaje měsícem prosincem 2020 pro účely tohoto zákona její samostatná výdělečná činnost za vedlejší, je mimoběžná. Ustanovení § 9 odst. 6 písm. b) a odst. 7 zákona o důchodovém pojištění totiž nebylo možno v posuzované věci vůbec, jak je výše podrobně rozebráno, aplikovat, jestliže žalobkyně v přehledech o příjmech a výdajích za rok 2020 ze dne 5. 3. 2021 a za rok 2021 ze dne 20. 3. 2022 deklarovala výkon její samostatné výdělečné činnosti jako hlavní. Argumentace uvedeným ustanovením zákona o důchodovém pojištění a tím, že nemusela dokládat, že je požitatelkou důchodu, je v projednávané věci také zcela nepřipadná, neboť ta by byla opodstatněná jen v případě, že by žalobkyně v řádných přehledech o příjmech a výdajích za roky 2020 (prosinec) a 2021 deklarovala, že v měsících prosinec 2020 až duben 2021 vykonávala samostatnou výdělečnou činnost jako vedlejší.
24. Soud ve smyslu § 52 odst. 1 s. ř. s. neprovedl k návrhu žalobkyně dokazování žalobou napadeným rozhodnutím, prvostupňovým rozhodnutím a přehledy o příjmech a výdajích za roky 2020 a 2021, neboť všechny tyto listiny jsou součástí soudu předloženého správního spisu, kterým se dokazování v soudním řízení správním neprovádí. Soud taktéž pro nadbytečnost neprovedl k návrhu žalobkyně dokazování pokyny k vyplnění přehledu o příjmech a výdajích za rok 2020 a 2021 a články „*Výkon samostatné výdělečné činnosti a starobní důchod*“ a „*ČSSZ informuje: Za jakých podmínek je možné přiznat předčasný starobní důchod*“, neboť pro posouzení věci byl zcela dostatečný obsah předloženého správního spisu, a to zejména přehled o příjmech a výdajích za rok 2020 ze dne 5. 3. 2021 a za rok 2021 ze dne 20. 3. 2022.
25. S ohledem na shora uvedené skutečnosti soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, a proto ji výrokem I. rozsudku podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
26. Současně soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. výrokem rozsudku II. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobkyně nebyla ve věci úspěšná a žalované náhrada nákladů řízení nepřisluší.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 611/6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu

a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ústí nad Labem 12. listopadu 2024

Mgr. Ladislav Vaško v. r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.